

מסורת הש"ס

(א) תרומות פ"ט מ"ד [פסחים לז. שבת יז:].
(ב) פסחים לז. [תרומות פ"ט מ"ו].
(ג) [קדושין סד:] פס"י ר"ן והר"ש עד סוף המשנה תמלא לקמן סא ע"א, (ד) [ג"ל פי וכן גיטות רש"י והר"ן] והר"ש לקמן סא.
וכן העמיקו הטוש"ע יו"ד סימן רכ סעי' יא וכן הוצא משנה זו בקדושין סד:; (ה) [נהרש"ש בפסקיו איתא א"ר ירמיה בר אבא לכשתחשך וכו' ונ"ל וכדליתא בנכונים צ"ע ופי' הר"ן והר"ש] שם ור"א ברכ"א, (ו) [ע"ב],

הגהות הב"ח

(א) במשנה ושבח (שעברה) חז"מ וז"כ ס"א לשעבר וכן בנמוין:
(ב) רש"י ד"ה והשבת שעברה כלומר ויבשבת:
(ג) ד"ה ורש"י חזק להבא כלומר עומד חדש זה שהוא עומד בתוכו שהוא נמנה:
(ד) ד"ה ואם היה וכו' ובאורח שנה וכו' שנמנית לשבוע:
(ה) ד"ה ואם אמר וכו' יום אחד אסור משנת לעת:
(ו) ד"ה גזירה היום וכו' לכשתחשך הוי מותר כ"ל ומינות אע"פ שעבר היום נמחק:

גליון הש"ס

גב' הפבל גידוליו מותרין. קנה יו לא בטבל מותרין. קנה יו לא בטבל ל"ש גידוליו ינטלו דלא טבל כר"ש וכו' כמו דמאס גידוליו גידולין אסורין דאין כל ביטול דהוי דשילית וי"ג טבל וצ"ע:
ברש"י: ד"ה ור"ח להבא. בלומר. עין ר"ה דף טז ע"א שו"י ד"ה להבא:

פירוש הרא"ש

והתנן גידולי תרומה [תרומה]. משנה היא פ"י ד' דתרומוות (מ"ד) ומפרש טעמא צ"ק שבת (דף יז:) דילמא משחי ליה ואחי ליהי תמלה:
הא גבי תנינא. אי אריינ מני בגידולי גידולין אכתי איכא לאקשו"י מאי קמ"ל משנה שלמה שניט גידולי גידולין מותרין סיפא דתך תמני' דגידולי תרומה תרומה

היא: והא תנן והבב' גידוליו תרומה ב'. ומיין דאפילו גידולי גידולין של טבל אסורים בדבר שאין זרעו כלה כל שכן של תרומה דהא בדבר שזרעו כלה גידולי תרומה תרומה וגידולי טבל חולין:
רביא רדב' גידוליו על עיקרו דבורר קב"א. דהא דאסור גידולי גידולין בלא רבו אכל רבו אפי' גידולין מותרין גידוליו היתר מעלין את האסור:

רש"י

תרומה. דאין גידולי היתר מעלין את האיסור:
גגידולי גידולין קאמר. דהכי קאמר גידולי בבל של תרומה שנטעה זרבו גידוליו על עיקרו דהוו להו גידולי גידולין:
סנינא וכו'. דגידולי גידולין של תרומה חולין:
אפי' בדבר שאין זרעו כלה. כגון בבל גידולי גידולין מותר:
בדבר שזרעו כלה. כגון **חיטים גידולי גידולין דזכו השני**:
תריץ רביא של גידולי גידולין זרבו גידוליו על עיקרו מותר קא משמע לן. כלומר הא אתא לאשמועינן גידולי גידולין של בבל של תרומה זרבו אותן גידולין על עיקרו מותר דהוי השלישי:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין שאני טועם היום.

דמשמע כל זמן שהוא יוס ומו לא:
שנא זו. והיה עומד בשבת אסור בכל השבת בשעת ימי השבוע:
והשנא שעברה. כלומר (א) בשבת שהוא עומד בה. ולהכי קרי ליה שעברה לפי שהשבת זה אינו מתחשב אחר ימים הבאים אלא אחר ששת ימים שעברו:
חדש זה. אמר קונס יין באותו יום של ר"ח:
אסור בכל החדש. בכל שלשים יום הבאים:
וראש חדש להבא. כלומר (א) ר"ח זה שהוא עומד לתוכו הוא נמנה עם ימים הבאים שהוא ראשון שלהם:
וכן אם היה עומד בראש השנה ואמר קונס יין שאני טועם שנה זו. אסור בכל השנה ואותו היום של ראש השנה שהוא עומד בו. ולהכי קרי לעמיד לבא לפי שהוא נמנה לימים ולחדשים הנכנסים שהוא אחר זמן ולהכי קאמר לעמיד ולא קאמר להבא:
ואם היה עומד בשבת השמיטה ואמר קונס יין שאני טועם בשבוע כל שבוע **הבא**. (א) ואותה שנה שביעית שהוא עומד בה נמנית לשבוע שעברה להכי קרי ליה שעברה:
**ואם היה עומד אחד (א) מעת לעת שאם היה עומד בשעת הנדר בחצי היום אסור למחר עד ח"י היום וכן אם אמר שבת אחד בחצי היום שעומד בשבוע אסור עד יום שמיני לאותו יום שנדר וכן בשנה אחת וכן בשבוע אחת אסור שנה שלימה ושבוע שלם מיום ליום:
גב' לכשתחשך אע"פ שעבר היום: לריץ שאלה לחכס. להמיר לו נדרו משום היכרא:
גזירה היום אטו יום אחד. דאי אמרת לכשתחשך (א) אע"פ שעבר היום הוי מותר אמו למימר נמי כי נדר יום אחד ועומד בחצי היום מותר לכשתחשך ואיזו לא הוי מותר עד מעת לעת הילכך לריץ שאלה לחכס וכיוון דבעי שאלה לחכס חכס חוקר כיצד נדר ולא יבא לידי חילול נדר:
אף**

הא: והא תנן והבב' גידוליו תרומה ב'. ומיין דאפילו גידולי גידולין של טבל אסורים בדבר שאין זרעו כלה כל שכן של תרומה דהא בדבר שזרעו כלה גידולי תרומה תרומה וגידולי טבל חולין:
רביא רדב' גידוליו על עיקרו דבורר קב"א. דהא דאסור גידולי גידולין בלא רבו אכל רבו אפי' גידולין מותרין גידוליו היתר מעלין את האסור:

הדרן עלך הנודר מן הירק

עד שתחשך. שכן דרך בני אדם כשאומרים היום רוצים לומר עד השלמת היום:
שבת זו. עומד באמצע השבת ואמר שבת זו אסור בכל השבוע:
והשבת שעבר. ואסור מני כיום השבת כי הוא ככלל שעבר:
חדש זה אסור בכל החדש. אס עומד באמצע החדש ואמר חדש זה אסור עד משלום החדש ור"ח להבא ועומד ברי"ח כי הוא נמנה עם החדש הבא וכן פי' שנה זו שאם נדר באמצע השנה אסור עד משלום השנה ומותר ברי"ח כי הוא נמנה עם העמיד לבא ולשון העולם לומר חדש הבא ושנה העתידה לבא:
שבוע זו. היה עומד באמצע השמיטה ואמר שבוע זו אסור עד משלום השמיטה והשביעית ככלל שמיטה שעברה י"מ שבת זו כגון שעומד כיום השבת ואמר שבת זו אסור בכל השבוע הבאה וגם יום שבת זו שהוא עומד בו דלא תימא כיון שעבר מקצת היום וגם הוא משבת שעברה לא יאסר בו וכן אם עומד ברי"ח ואמר חדש זה אסור בכל החדש וגם יום החדש נמנה להבא ואסור בו דלא תימא כיון שעבר מקצת היום אין דעמו עליו וכן אם עמד ברי"ה ואמר שנה זו עלי אסור בכל השנה וגם כיום ר"ה וכן אם עמד בשנה דשמיטה ואמר שבוע זו אסור בכל שמיטה הבאה וגם שנה השמיטה שהוא עומד בה ואע"פ שעברה מקצתה וראשון עיקר:
אם אמר יום אחד שבת אחת שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום. אם עומד באמצע היום ואמר יום א' אסור עד למחר כעת הואת וכן אם עומד בח' בחדש ואמר חדש עלי אסור עד ח' לחדש הבא וכן בשנה וכן בשמיטה:
גב' לבשתחשך צריך שאלה לחבם. רמי ירמיה לאו לפרש תמני' קא אתי דתמני' שריא ליה לכשתחשך בלא שאלה אלא סברא דנפשיה קאמר שהתמיר וגזר גזירה

וזהו הדין:
קונס שאני טעה לך עד הפסק, אסור עד שיגיע. ומשנכנס ליל ראשון מותר, ואם אמר עד שיחא פסק, אסור לעיין נדרים.

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

ר"ן

ס.

עין משפט

נר מצוה

בב א מ"י פ"ח מהל' תרומות הל' כא:
בב ב מ"י שם הל' כב:
בב ג מ"י פ"ו מהל' תעשרות הל' ו סג עשין קלה:
בב ד מ"י פ"ח מהל' תרומות הל' כב:
א ה מ"י פ"י מהל' נדרים הל"א סגנ' לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ז:
ב ו מ"י שם הל' ט טוש"ע שם סעי' ג:
ג ז מ"י שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ד:
ד ח מ"י שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ו:
ה ט מ"י שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ט:
ו י מ"י שם הל"א טוש"ע שם סעי' א:
ז כ מ"י הל"ג טוש"ע שם סעי' ג:
ח ל מ"י שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ה:
ט מ מ"י שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ו:
י נ מ"י שם הל"ה טוש"ע שם סעי' י:
יא ס ע מ"י שם הל"ז טוש"ע שם סעי' יא:
יב פ צ מ"י שם הל"א טוש"ע שם סעי' א:

תוספות

בגידולי גידולין. סהך דכלל גופיה הוי גידולין על תרומה:
קבשמשך לן. רמי מינא דאפילו דבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין חולין:
והתנן הפבל גידוליו אביילת מותרין לאכור ברביר ארעי בלא מעשר ברבר שורעיו בליה. כגון חטין אכל דבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין תרומה כמו ענב:
ה"ג רחבם דלא רבו הבא דרבו. פירוש הא דלמר גידולי גידולין אסורין גבי טבל היינו כל כנה דלא רבו גידולי גידולין על העיקר אכל האא צרבו הלך כנטלי גידולין לעיקר ונפסדים כמוב גביא דרבו גידולין על עיקרו מותר קמ"ל ויש לפסד כפרישות דמלתא דרמי מינא מיירי דרבו גידולין על עיקרו:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין בו' שאני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך. ולא

אמר דאסור עד מעת לעת כמו בקפיא דלמר יום אחד:
שבת זו. ועומד באמצע כיום א' או כיום ד' אסור בכל השבת כלומר כל ימי אותה השבוע עד סופה ושבת שעברה כלומר ושבת הבא עליו סוף השבוע אסור כמו כן דאף השבת משבוע שעבר וצננ' פריך פשיטא:
חדש זה. ועומד בט"ו ימים בטבת אסור בכל החדש עד סופו:
ור"ח להבא. פי' ר"ח שבת של אחריו היינו כלהבא ומותר בו שהוא [מחדש] הבא:
שבוע זה אסור בכל השבוע. ועומד הוא באמצע השמיטה בשנה שביעית או חמישית לשמיטה אסור עד סוף השבוע:
והשביעית שעברה. כלומר שנה השביעית הבאה היא כלשעבר שנמנית עם שמיטה שעברה ואסור בה פי' זה יהיו. וי"מ שבת זו ועומד כיום שבת ועודר בשבת זו אסור בכל השבת כלומר בכל השבוע הבאה ושבת שעברה כלומר ויום השבת שהוא נודר בו גם הוא אסור ואע"פ שאותה הוא שהוא משבוע שעבר הואיל ונדר בו אסור ונבמא פריך פשיטא. חדש זה ועומד בראש חדש אסור בכל החדש ור"ח שהוא בו כלהבא כלומר אותו ר"ח שנדר בו אסור ולכן קרי ליה להבא שהוא עם ראש חדש הבא וכן גבי ראש השנה נמנה משנה הבאה לכן קרי ליה להבא לפי שהוא נמנה משנה הבאה. שנה זו ועומד בראש השנה. שבוע זו ועומד בשנה שביעית אסור בכל השבוע ובשביעית שעברה כלומר אע"פ שהוא מלשעבר אסור בה כיון שנודר בה:
מיום ליום. כלומר עד שנה אחרת באותו יום וכן בשבוע אחרת לאותו יום שנדר:
הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע. דעלשון בני אדם עד ולא עד בכלל לכן אינו אסור אלא עד שיגיע:
עד פני הפסח ר' באיר אומר עד שיגיע. דה"ק עד לפני יום של פסח:
ר' יוסי אומר עד שיצא. דשמי ה"ק עד פני שעה אחרונה של יום אחרון של פסח דסביר דמיתא אינש נפשיה לספקא ושמא נתכוון לומר פני שעה אחרונה:
אמר ר' ירמיה לבשתחשך צריך שאלה לחבם. ואינו מותר בלא שאלה ואע"י דמן הדין היה מותר שהרי הגיע זמנו גזירה אטו היבא דלמר יום אחד כלומר אי שרי ליה כשלאמר היום לכשתחשך אפי למישרי כשלאמר יום אחד ואז הוא אסור עד מעת לעת:

לכשתחשך בלא שאלה אתי לאחלופי בשנדר יום אחד להמירו לכשתחשך:

מוסף רש"י

עד שאלה פסק, דכיון דלמר לינשא ימירא, בעוד שיהא פסק קאמר [קדושין טז:] דמשמע דלמר עד שאלה כל הפסק [לקמן טא.]. עד פני הפסח. משמע עד שיגיע ומשמע עד שאלה. ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע. דקסבר לא מעייל אינש נפשיה לספיקא, דכיון דליכא לספוקי אי משמע עד שאלה או עד שיגיע, ודאי דליכא ספיקא הריבר בדעתו בשעת הנדר, דהיינו עד שיגיע [לקמן טא.] ומשיגיע אין כאן עוד פני פסק, ואע"פ שכל יום ויום של פסח פני הוא לחצורו, לא מיתא אינש נפשיה לספיקא שיהא לריץ לשאלו איזה הוא, וכי קאמר פני, קמא דכולה קאמר שאלה פני שבתאן [קדושין טז.]. ור' יוסי אמר עד שיצא. דסביר מעייל אינש נפשיה לספיקא, דליכא לספוקי שמה של שאלה קאמר [לקמן טא:] דכל את וחד הוי פני לחצורו ולא ידעי הי ניהו, אפילו אחרון הוי תמלחו פני לסופו [קדושין טז.].